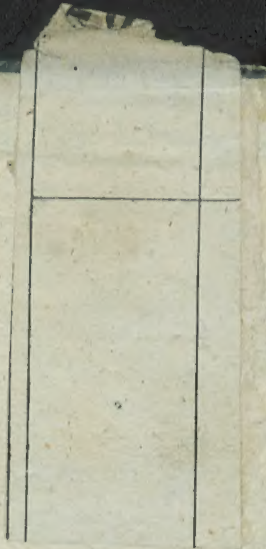

EQVITIS POLONI ante Comitia Electionis DISCURSUS.

Genti liberæ, & bellicosæ Rex qværitur, cui rectè commitatur gloria, salus, & libertas Reipublicæ, sed an è Regni visceribus petendus, an aliundè? hoc merito cujuslibet boni Civis accendit studia: Ego tantâ de re sententiam meam dicturus, illud saltem, dum non rogatus, loqvor, ingenui laboris præmium feram, ut vel ipse sim testis mihi, qvotiescunq; subibit animo læta cogitatio, me hodie Patriæ probè consuluisse.

Qvamqvam multos in Patria sceptro dignos sciam, tamen meo Judicio providè Piastos excludimus, ne semina discordiarum objiciantur familiis, pari spe, & viribus Regno imminentibus, ne facilè fasces, æqvali, submissuris, unde Respublica in partes distracta, atqve inter se divisa, fraterno sangvine funestare posset Electionem, & campum aperire externo bello.

Qvid autem si post illam, de Regia dignitate, dimimicationem, illæ partes in gratiam non redeant, vel saltem non sincere? Qvis clades numeret? qvibus Patria tum continuò concuteretur, dum belli, domiq; salutaria irritarentur consilia. Non igitur mirum, qvod in hoc Regno, ubi ex dissensu unius hominis, momenta rerum pendent, in maximo sit pretio concordia; cujus tanta inclytos ordines tenet cura, ut in ejus gratiam seipsum quisq, fraudet spe summi honoris, Lege hac de re laudabiliter constitutâ; cui contra facientes, nosmetipsos superioris Regni tempore, fefellimus, cum exteris tantum amicitiæ tributum viderimus, ut in eorum gratiam comitia turbari, impediri, ne qvid salubre in medium consulatur, semper ad factionem illam respiciendo, ubi in opibus, omnia fixabantur consilia, quorum meta finalis, non publica, sed privata erat utilitas.

Hæc dum mente tunc revolverem, sæpe occurrebat grata recordatio Serenissimæ Reginæ ELEONORÆ. Et qvidni colam hanc piam Patriæ meæ Principem? quam mihi universus Populus, qvam Ecclesia, qvam DEUS ipse non per injuriam coronatam, venerandam, colendam, & suscipiendam proposuit; ingratus profecto essem, nisi eundem saltem redhibeam cultum, & pietatem, qvâ ipsa semper complexa est Rempublicam: hanc autem pietatem summam non minus ac Imperatorium sangvinem, & omnes uno animo comprænsas virtutes adeo non am-

ambigebat qvisqvam; ut eam Proceres Regni, ortis dissidiis, inter Serenissimum MICHAELEM Regem, & se, Disceptatricem constituere non dubitaverint. Utpote cujus curam pro concordia ordinum, in qva viget publica utilitas, scirent à solo amore conjugali (qvo non est arctius vinculum) æqvari posse, vel superari, nunqvam illa consiliis nostris obstitit, nunqvam conatus repressit, nec aliqvid unqvam à Publico Bono disjunctum volebat, qvod per sua damna investigabat, adeo ut pax ultima qvam cum Moscis pepigimus, ex parte sit beneficium Suæ Majestatis: redemptam enim scimus Bonis Serenissimi Regis MICHAELIS, eidem Serenissimæ Reginæ pro Dote, & Contradote hypothecatis. Qvid majus potuit in specimem Amoris? qvam nos pretiosissima in terris reditando, seipsam pauperare? & hoc animo etiam inter adversitates post fata Serenissimi Regis MICHAELIS, ortas, mansit immota; nunciabant amici periculum Regis conjugati eligendi: firmaret partes suas, Rempubulicam dissociaret, sibi securitatem ex publicis turbis fabricaret; à qvo ipsa semper aliena fuit, omnem fiduciam ponendo in Justitia, & benevolentia Ordinum, rata, qvod optima sit Regni, Clementia, Custos. Semper mihi in auribus aurea illa Vox, qvâ tunc uti solebat, dum diceret. Faciant qvod è Republica duxerint, suis damnis læta, dum Nobis faciat utilia. Electo Rege, relicta à Nobis, nostri curam non reliqvit; non excitavit bella, neq; Civilia, neq; externa; imo vindictam ultrò offerentes, ad concor-

 diam

diam hortabatur: Et nec verbo qvidem ulta eſt hanc ordinum Malevolentiam: Infracto illa animo excipiens fulmina, qvo in ſuum Populum vertere potuiſset; & cum prævideret de Reipublicæ commodo amplius non futuram, Regno exceſsit, ne oneri eſſet; ne malevolis prætextui; turbulentis occaſioni; exceſsit, Rempublicam ſumptibus, ſui alendæ, ſublevando. Qvamvis Rege conjuge, trono, Dote, opibus ſpoliata, haberet tamen, qvod abſens nobis largiatur; Sui adeo oblita, ut vix nomen è Regno aſportaret: Ad ſecunda (annuente Republica) tranſiens Connubii vota, cui nupſit Marito? inimico forte noſtro? vel genti noſtræ invido? aut ſuſpecto? non ſanè: ſed fortiſsimo Heroi, nationis noſtræ amantiſsimo, de re Chriſtiana, & Republica noſtra optimè merito; nupſit Sereniſsimo CAROLO, Lotaringiæ Duci Qvinto; qvem ipſimet vidimus magna operantem, infenſam nobis Turcarum aciem profligantem, omnia qvæ in Hungaria Hoſtilia cinxit mœnia, ſuperantem; in campo indefeſsum, in caſtris vigilem, in obſidionibus conſtantem, in periculis firmum, in diſpoſitionibus prudentem, in annona providum, in præliis fortem, in expugnationibus præſentem & cordatum; Victoriis onuſtum, magnanimum & liberalem, adeo, ut Militibus, tam urbium, qvam Caſtrorum hoſtilium prædas (qvas ſuæ utilitati ſummæ accommodare potuiſſet) relinqvendo, unico tentorio, (& qvidem à Principe Lubomirio ſibi donato) durante ſeptenii contra Ottomannum bello, pro ſuo ſpolio contentus fuerit: Ex tanto Heroe, hoſtium

noſtro-

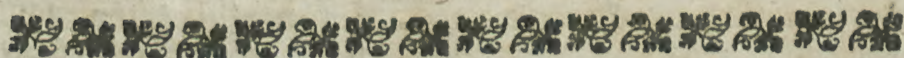
noſtrorum profligatore acerrimo , ſuſcepit Sereniſsima Regina ELEONORA Filium hunc Sereniſsimum, LEOPOLDUM nempe , qvem in ſuos mores inſtituit , ut addita virtute bellica , dignum ſe, & celeberrima gente, donum efformaret: Principem ſummæ indolis, & Regiarum virtutum, juſtum, magnanimum, in Vere ætatis, maturæ jam ad miraculum ſapientiæ, in hoc qvod poſuit in Hungaria belli Tyrocinio , jam factis, jam plauſu militum , jam acclamatione Populorum inclytum Heroem , nec dubium Paternæ gloriæ hæredem: labore, vigiliis infatigabilem: verbo, ad felicitatem gentis liberæ & bellicoſæ natum; & vel bello, vel paci optimum: qvanta in ipſius vultu majeſtas! in comitate gratia! in alloqvio affabilitas! in animo beneficentia! & liberalitas! in pectore fortitudo! Ipſa ætas octodecim annorum, qvos præoccupavit prudentiâ, rebus noſtris eſt accommodatiſsima: ſincerius enim inſtillabimus leges & mores noſtros altæ huic menti, & ad exeqvendum jam idoneæ; dum pura eſt, & nullis factionibus imbuta, talem Regem (qvid optacius?) habituri, qvalem ipſi effecerimus; & efficiemus optimum, qvia capax, qvia noſtri amans eſt; qvia nec Parentes, nec Conſangvinei, nec Factioſi, præcepta noſtra pervertent, nullas enim hic habet neceſsitudines, unde in manu noſtra erit fortuna Regni; neq; etiam qvotusqvisq; alius, provectioris licet ætatis, niſi prius inſtructus arte regnandi è re noſtra ad clavum Reipublicæ acceſſerit. Offenſas ſimul exterorum Principum ſic optime vitavimus: Nam Impe-

ratore pro Principe JACOBO; Rege Galliæ pro Principe CONTII; vel alio; aliis deniq; Principibus pro ſuis, qvoq; annitentibus hunc eligentes neminem offendemus. In arbitrio inſuper noſtro atqve electione erit, cujuscunq; potentiæ nobis per ipſius conjugium, conciliandæ. Regem faciemus tanto noſtro unorum beneficio, ad ſeriò capeſcendam Rempublicam, eo excitatiorem, qvo vehementius, eum ad amorem noſtri ſtimulabit illuſtre hoc præmium Maternæ in Nos pietatis; dabimus præterea æviternum magnanimitatis & juſtitiæ documentum, non deeſſe potentiſsimæ Genti unde Regia in ſe merita, pro dignitate Publica remuneretur. Stabit & pro Divina gloria hæc æqvitas noſtra, tot namq; victorias ex immaniſsimo hoſte Chriſtiani partas, maximorum Heroum Sangvini, per ingens decus compenſabimus. Ceſſabunt jurgia, ſublatis factionibus, extinctis odiis, (qvorum hoc Regnante nulla formido,) beati concordiâ Ordinum, amantes Reipublicæ, legum memores, in nos æqvi, ab exteris cauti, Orbi ornamento, Patriæ utilitati, hoſtibus terrori vivemus: Imo regnabimus, qvisq, domi ſuæ placidè conſeneſcentes, ſemper qvieti & ſecuri vigilantiſsimo hoc Principe; qvem nobis propria ipſius virtus, geſta majorum, ipſa Salus Publica præ omnibus commendat; imo (dicam amplius) & natura ipſa, qvis enim nobis conjunctior, qvam noſtræ Reginæ Filius? nec injuria, ſi illa qvæ prius regnavit, priora etiam ferat boni regiminis præmia.

Fiet

Fiet deſideratus Pater Patriæ, ex Filio iſto Reipublicæ adoptivo; ſed cur Adoptivum dico? Sub noſtra Corona natus eſt; & tamen timidè eum Polonum nominavero; injuſtè Germanum, nec vere Loteringum; ſingulorum enim ſpeciem refert. Ergo ut bono omine claudam Sereneniſsimum Ducem LEOPOLDUM eodem nomine comprehendam, qvo comprehenſus ab illo videtur, qvi nobis Divino Spiritu futuros Reges præfigurat, & Sereniſsimo JOANNI Tertio prædixerat, Regni Succeſſorem

Diverſi Colorem.

Szlachcica iednego Polskiego przed Elekcya DYSKURS.

NArodowi Wolnemu y Walecznemu Krola szukamy / z ktorym zaraz sławy / zdrowia y Wolnosci Rzeczypoſpolitey upatrowac mamy. Ale iezeli z Kroleſtwa Polskiego / czyli zkad inad zaciagnac go potrzeba. O tym ieſt prawdziwie dobrego ziemianina pilne ſtaranie. Ja o tym gdy

mam

mam Sentencya moie wydac / to przynaymniey chociasz nie proszony mowie / dowcipnego starania nagrode odniose / gdy albo Samsobie bede swiadkiem / wiele razy wesoła mysl mi przyndzie zem dnia dzisieyszego słusznie y sprawiedliwie o Oyczyznie radził.

Chociaz wielu w Oyczyznie naszey godnych sceptra wiem krolewskiego / przeciez zdaniem moim słusznie Piastow excluduiemy / azebysmy nie siali nasienia niezgody miedzy familiami / rowna nadzieia ysilami nastepuiacemi / ani łatwie wrotowny dział insignia podaiacemi / zkadby Rzeczpospolita na czesci rozdzielona braterska krwia Elekcya oblac miała / y wrota otworzyc do Nieprzyiacielskiey wzyny. Coz zas / gdy po concertacyi o krolewska godnosc strony dołaski nie przyida / albo przynaymniey nie szczerze. Jaka ruiny liczba ktora Oyczyzna ustawiczniehy pustoszona była / gdyby tak w Woysku / iako y wdomu zdrowe rady swoiego miec nie mogły effektu. J nie dziw ze wtym krolestwie znieukontentowania iednego człowieka naywalnieysze rzeczy sie tamuia. Wnaywiekszym szacunku niech bedzie zgoda / ktorzy tak wielkie wielkiech stanutozyma staranie / azeby wiey nadziele kazdy sam siebie oszukał o honor wielki staraiacy sie. O tym prawo bedac postanowione / przeciwko ktoremu czyniac samych siebie w p[illegible]łym Panowaniu oszukuiemy / z Postronnemi tylko przy[illegible]zni trybut widziec chcemy / aby wnadziele ich łaski seymy turbowac rwac / aby nic zdrowego nie radzono / zawsze sie na fakcye ogladaia / gdzie w pieniadzach wszystkie zawisna rady / ktorych meta ostateczna nie publiczny przywatny pozytek.

Togdy teraz rozwazam chesto mi wdzieczna pamiec przypada Nayiasnieyszny ELEONORY Krolowy. Ktorzy iakoz niemam nalezytey oddac weneracyi? tey miley Oyczyzny Uprzeymey Ksieznie / ktora mi wszystek lud / Kosciol Bozy y nawet sam Bog nie przez Krzywde Koronowana czcic / szanowac y przy-

y przyiac podał. Niewdzięcznym bym był zaprawdę / gdy bym przynamnieyj należytey nie oddał weneracyi, y miłości / w iakiey ona zawsze Rzeczpospolitą okowała. Że zaś osobliwa pobożność niemniey iako krew Cesarska / y wszystkie iednym a- nimuszem uważone cnoty / nikt tak barzo nie uważył. aby ią Koronni Synowie zawziętemi różnościami między Nayiaśni- eyszym MJCHAŁEM Krolem y sobą Poyśredniczkę postano- wiana / być rozumieli. Zwłaszcza ktorey staranie dla zgody Stanow / w ktorey zawisła publiczny pożytek by widzieli od samey miłości Małżeńskiey / nad ktorą nimaz nic ściśleyszego ro- wnac można / albo przewyższac. Nigdy ona radom naszym nie była przeciwna / nigdy staraiacych się nie odrzucała / ani nigdy nic od dobra publicznego oddzielic chciała / co przez własne szkody swoie czyniła / tak dalece że pokoy ostatni / kto- ry z Moskwą zawarlismy / poczęściey iest dobrodzieystwem Nayiaśnieyszey Krolowey JMci: Kupiony bowiem wiemy do- brami Nayiaśnieyszego Krola JMci MJCHAŁA za posag Nayiaśnieyszey Krolowy / y za to co od Nayiaśnieyszego Małżonka swego in vim dotis miec miała. Coż mogło być na znak miłości iako nas nay osobliwsza rzecza na ziemi uboga- cic / a siebie same zubożyc / y tym że umysłem między prze- ciwnościami po śmierci Nayiaśnieyszego Krola MJCHAŁA powszalemi. Stanęła nie poruszona. Oznaymowali przyiacie- le niebespieczeństwo w Obieraniu Krola y Małżonk[illegible] a że- by twierdziła strone swoie / od Rzeczypospolity się [illegible]iła / sobie bespieczność z publicznego zamieszania obmyślała / od czego ona zawsze stroniła / wszystkie ufne ze w sprawiedliwości pokładaiac y dobrowolności Stanow / twierdząc że naylepsza iest Krolestwa łaskawość za stroża / zawsze mi w uszach on złoty głos / ktorego zwykła zażywac / gdy mawiała. Niech czynią co się Rzeczypospolitey będzie zdało / że swoiey szkody wyso- ła / aby nam tylko dobrze czyniła. Po obraniu Krola zosta- ła od nas opuszczona / ale ona o nas starania nie opuściła / nie wzruszała woyny tak postronney / iako domowey / y oczt[illegible]

 ktorzy

ktorzy mscic sie grozili / Onychze do zgody napominala. Y oni slowem sie iednym mscila / tey zley woli nad Rzeczapospolita. Niezwyciezonym animuszа te piorunny przyimuiac / chociaz mogla iako na swoich podanych onez obrucic. A gdy iuz obaczyla ze Rzeczypospolitey dobm wiecey niemogla byc pocyteczna / z Krolestwa wyiachala. Niechcac Rzeczpospolita do kosztow przyprowadzac swoim wychowaniem ; choziaz dla dobra pospolitego posag utracila y skarby / znalasla przecie czymby nas mogla obdarzyc y w odleglєy stronie / siebie wielce zapominaiac ze ledwie tylko JMcie Krolewskie wyniosla. Wdrugie idac (za wola Rzeczypospolitey) malzenstwo / ktoremu byla poslubiona podobno nieprzyiacielowi naszemu. Narodu naszego wielce Kochaiacemu / w Chrzescianstuie y Rzeczypospolitey znamieniecie zasluzonemu ; poszla za Nayiasnieyszego KAROLA / Lotarynskiego Xiazecia Piastego ; ktorego sami widzielismy magna operantem , Oboz Turecki woiuiacego / Zwyciezaiacego wszystko / cokolwiek w Wegrzach nieprzyiaciel opanowal / na placu niezmordowanego / w Obozie czuwaiacego / w Obleзeniach statecznego / w Niebescie czenstwach utwierdzonego / w Obmyslaniu zaplaty woysku przezornego / w Utarochach mocnego / w dobywaniu Fortec obecnego / y walecznego. Zwyciestwami obeiazonego / Odwaznego / y szczodrego / iakdalece ze zolnierzom tak miast / iako obozuw spolialy (ktore na swoie potrzebe mozl obrocic) zostawuiac iednym namioten (y to od Xiazecia Lubomirskiego darowanym) trwaiac przez siedm lat przeciw Turkam na wrynie tym slupen byl coutent. Z takiego Rycerza nieprzyiaciol naszy y zwyceszy poteznego / miala Nayiasnieysza ELEONORA Krolowa Syna LEOPOLDA / ktorego swoiemi cnotami y obyczaiami piknemi napoil / a zeby przylozywszy animuszu woiennego / stal sie godnym slawnego narodu upominkiem / Xiazecia wielkey dzielnosci y Cnot Krolewskich / sprawiedliwego / odwaznego / pod Wiosne wieku swego / doyzrzalego cudownie rozumu / wtym ze w Wegrzech Mlodosci

swoiey

ſwoiey od prawuie poczatki / iuz dzieken / iuz applauzem ryçerzow / iuz acclamacyami Ludzi / ſlawnego boatyra bez Wątpienia Oycowſkie ſlawy dziedzica / pracami / czuwaniem / niezmordowanego / ſlowem do łatwoſci Narodowi wolnemu y Woiennemu urodzonego / y lubo do woyny / lub do pokoiu zgodnego iaka ieſt wiego twarey wſpaniałosc / w ukladnoſci łaſka / w mowie przyiemnosc / w umyſle dobroczynnosc / y hoynosc / w pierſiach potega. Sam wiek Oſimnaſtu lat / ktore poprzedziła roſtropnosc / rzeczom naſzym właſnie zgodny / ſzczerzey bowiem podac mozemy prawa y zwycyaie naſze wyſokiemu temu umyſlowi / y do wykonaia iuz godnemu / gdy ieſt ocyſty y zadnemi nie napoiany fakcyami / takiego Krola (nic pozadanſzego) miec iakiego ſami obrac mozemy / y uczynimy naylepſzego; bo ieſt poiety / ieſt y nas kochaiacy / ani tez Rodzice / ani Krewni / ani Fakcyanci / naſzych inſtitutow nie przewroca. Niema bowiem ten zadnych intervenciey / zkad wrekach naſzych bedzie Fortuna Kroleſtwa; ani drogi ktozkolwiek inſzy lubo doyzrzalſzego wieku / azby wprzod był wyczwiczony nauka Krolowania z naſzey rzeczy do Rzeczypoſpolitey Klucza nie doydzie. A tak urazow zarazem poſtronnych Xiazat barco dobrze wydziemi; Albowiem Cesarza JMci za Nayianieyſzna Krolewiczem JAKOBEM / Krola Francuſkiego za Xiazecien de CONTI lub za inſzym; y inſzych Xiazat za inſzemi ſwoiemi ſtaraiacych ſie / tego obieraiac zadnego nie rozgniewamy. Wſzak to na woli naſzey y Elekcyi bedzie z iakazkolwiek Gorencya Onemuz w ſtan Małzenſki dobieraiac przyiaciela łaczyc ſie. Krola uczynimy takim ſpolnym dobrodzieyſtwem do Rzeczypoſpolitey ſzczerze uprzeymego y pylnego / tymbarziey / y domiłoſci nas ſamych pobudzigo ten znaczny upominek Macierzyńſka poboznoſcia. Damy oſobliwie wiekopomny rezolucyi y ſprawiedliwoſci naſzey dokument / ze naniey nigdy nie zbywa niezwyciezonemu Narodowi. Zkad Krolewſkie zaſługi dla godnoſci publiczney na nas ſie obroca. Stanie ta ſprawiedliwosc naſza za Boza chwałe / y wſzyſtkie

zwyciestwa odniesione z nieprzyiacioł Chrzescianskich krwi wielkich zwyciescow / przez tak znamienita ozdobe nagrodzimy. Ustana swary / oddaliwszy fakcye / wygubiwszy nienawisci / czego sie za tego Panowaniem obawiac bynaymniey nie potrzeba / błogosławieni ktorzy zgode Rzeczypospolitey kochaia / na prawa pamietaia / nam sprawiedliwi / Ostrozni przeciw postronnym. Swiatu Ozdoba / Oyczyznie pozytkiem nieprzyiaciołom postrachem zyc bedziemi I owszem Krolowac bedziemy kazdy w domu spokoynie swoim w zocne lata / Zawsze zgodni / y bespieczni / gdy ten czuwac bedzie Xiaze / ktorego nam własna iego cnota / dzieła Przodkow / samo zdrowie publiczne miedzy innemi zaleca. Iousza (rzeke wiecey) y natura sama / ktoz nam barziey iest blizszy / iako naszey Krolowy Syn / ani tez krzywda / iezeli ona ktora pierwey Krolowała / niech by tez dobrego rzadu pierwey nagrode odebrała.

Stanie sie pozadanym Oycem ten Syn przysposobiony Rzeczypospolitey / ale dla czego przysposobionym go zowie? pod naszą Koroną iest urodzony / a przecie zboiaznia Onegoz Polakiem zowie / niesłusznie Niemcen / a ni prawdziwie Lotarynczykien wszystkich bowien osobe wyraza. Niech ze / abym szczesliwie zawarł Nayiasnieyszego Xiazecia LEOPOLDA tymze Imieniem dobiege / ktorym iest dobiezony od niegoz samego zda sie byc / ktory nam Boskim Duchem przyszłych Krolow figuruie y Nayiasnieyszemu IANOWI Trzeciemu przepowiedział Sukcessora na Krolestwo Roznego Koloru.

